

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 29. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 130/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civillikuma 1. un 27. pantu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90., 91., 92. un 105. pantam un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētās normas nosaka:

“1. Tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības.

[..]

27. Ja saderināšanos atceļ vai ja kāds saderinātais no tās atkāpjas, katram saderinātajam jāatdod visa manta, ko viņam dāvinājis otrs, viņa vecāki vai cita persona sakarā ar nodomāto laulību. Tiesība atprasīt dāvanas nepāriet uz mirušā dāvinātāja mantiniekiem, bet mirušā celto prasību mantinieki var turpināt.

Nav jādod atpakaļ dāvanas, ja laulība nenotiek tāpēc, ka:

- 1) saderinātais dāvinātājs miris;
- 2) dāvinātājs atteicies doties laulībā bez svarīga iemesla un
- 3) dāvinātāja uzvešanās bijusi otram saderinātajam svarīgs iemesls no laulības atteikties.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības. Aizskārums izpaužas kā tiesību normas tiešas vai ar tās piemērošanas aktu radītas nelabvēlīgas tiesiskas sekas attiecībā uz personas pamattiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*). Personas pamattiesību aizskārums parasti pastāv, ja tiesību norma, kuru persona uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka normām, tai ir piemērota. Tomēr pamattiesību aizskārums var tikt konstatēts arī gadījumos, kad apstrīdētā norma

personai nav piemērota, bet pastāv tāds apstākļu kopums, kas ļauj Satversmes tiesai pārliecināties par aizskāruma esību (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punktu*).

Pirmās instances tiesa no pieteikuma iesniedzējas par labu kreditoram piedzina parādu, kas izriet no viņas noslēgtā aizdevuma līguma. Savukārt apelācijas instances tiesa atteicās ierosināt apelācijas tiesvedību sakarā ar viņas apelācijas sūdzību. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas pieļauj parādu piedziņu pēc prasījuma noilguma iestāšanās. Turklāt tās neprasa pamatot līgumsaistību esību ar pierādījumiem. Tiesa esot nepareizi iztulkojusi un piemērojusi tiesību normas, tādējādi pārkāpjot viņas pamattiesības.

No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas pieteikuma iesniedzējai būtu tikušas piemērotas vai citādi būtu radījušas viņai kādas nelabvēlīgas sekas. Tāpat norādāms, ka Satversmes tiesas kompetencē neietilpst tiesību normu piemērošanas, kā arī tiesu nolēmumu tiesiskuma kontrole (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2025. gada 19. februāra sprieduma lietā 2022-01-01 19.4. punktu*). Tādējādi pieteikumā norādītie argumenti par to, kā tiesa piemērojusi tiesību normas, nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 130/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa